

Brochos, mylnik, ob. *Pomecznik*.

Brocz, *y*, *lm. e*, *z*. 1) *nieuż.* plyn. sok, ciekliżna. *Śliczniejszy nad Tyrysk brocz wyrasta kwiatem*, t. j. nad sok purpurowy. 2) = kolor, farba, barwa. 3) = *v. Barwik krwi* (haematina); *med.* pierwiastek znajdujący się w galeczkach krwi i nadający im barwę. 4) = *dot.* (Rubia tinctorum), roślina farbiarska z rodzaju *Marranny* (Rubia).

Broczek, *czka*, *lm. czki*, *m. bot.* (Haematococcus), rodzaj *wodorostu trzęsidosłanego*, stanowiący pecherzykowate drobne komórki, nagromadzone w postaci pyłu lub powłoczystych warstwek; = *ciemno-szkarłatny v. Kordy* (H. Cordae), pokrywa wilgotne skały i kamienie, znaleziony przez Korlę około Pragi.

Broczyć, *y*, *y*, *sz. nd.* 1) opryskać, oblać. *Stok jany mokrym szkłem równię broczy*. *Broczyć ziemię krwią nieprzyjaciół*. *Broczyć ręce krwią*. 2) = *nieos.* płynąć. *Krew broczy*. 3) = *fig.* omywać, topić. *Czy twe lata we łzach broczysz*, *Czy smakowne wino toczysz...* 4) = *farbo-*wać kolorem krwistym, purpurowym.

Broda, *y*, *lm. y*, *z. zdr.* **Brodka**, *i*, *lm. i*, *z. i* 1) część twarzy pod dolną wargą. *Broda śpiczasta, okrągła*. *Młodzieńczy on, a jeszcze ostrymi włosami nie okrywał brody*. *fig.* *Broda ziemię ryli*, t. j. poleźć, ginać, umierać. *Tam męstwo starle, a ci, co groziłi, Krowię oszepcał ziemię brodą ryli*. 2) = włosy wyrosłe na brodzie. *Broda długa po pas*. *Brodę wytargać*. *Brodę golić*. *Brodę zapuszczać*. *Zygmunt August ostatni był nasz monarcha z długą brodą*. *Rzucić się komu do brody*; *zuchwale na kogo nacierać*. *Broda mędrcom nie czyni*, *v. Mędrzec brodą nie uczynkiem*. *przys.* *Broda*; *znak starości, stary, starzec*. *Moja śliczna broda, znać żeś się utrudził*. 3) = duża broda mający, ob. *Brodac*. 4) = *aronowa*, *bot. ob. Aronowa broda* (Arum maculatum), roślina; = *Jowisza* (Anthyllus bards Jovis), roślina; = *Kozia*, ob. *Kozia broda*, roślina; 5) = *Jowisza*, chem. nazwa dawana niek. w chemii ołowianym kosmkom, ob. *olówne v. ołowiane drzewo*, także strzępkom roztopionę cyny, lub szmatkom lotnym cynku, osiadającym na szyi bani, przy topieniu tych metali. 6) = *ostrze, koczność*. *Bardziej z dwiema brodami*. *Broda wysyp*; *szyla w morze wychodząca*.

Brodacieć, *at, eje*, *sn. nd.* brodatym zostać, brodatym zostawać. *Młodzieńczy, który już brodacieja*.

Brodac, *a*, *lm. e*, *m. i* 1) **Brodal**, człowiek z wielką brodą. 2) = (Bucco), *zool.* ptak z rzędu *dwuparzystopalcowatych*; gatunki jego: 1 = *złotowłos* (B. chrysopogon). 2 = *białodziób* (B. grandis) 3 = *nosocub* (B. pyrholophus). 4 = *kruczek* (B. corvinus). 5 = *różnobarwny* (B. versicolor) 6 = *szczęściasty* (B. mystacophanus). 7 = *obróżny* (B. henrici). 8 = *upstrzony* (B. kotorea). 9 = *zielony* (B. viridis). 10 = *modrogardlisty* (B. cyanicollis). 11 = *drodzowaty* (B. falostrius). 13 = *napierśnikowy* (B. armillaris). 13 = *złotoczelny* (B. aurifrons). 14 = *różnobarwny* (B. roseus). 15 = *Latham'a* (B. Latham). 16 = *plamisty* (B. philippinensis). 17 = *biegłino-gardlisty* (B. gularis). 18 = *czarnoczelny* (B. frontalis). 19 = *czernoczelny* (B. rubrifrons). 20 = *czernogardlisty* (B. erythronotus). 21 = *złotopąg* (B. chryzomus). 22 = *idioty-zielony* (B. auro-virens). 23 = *barwisty* (B. elegans). 3) = *zool. ob. Drop*. 4) = *v. Brodaczek*, *czka*, *lm. czki*, *m. bot.* (Pantastemon), roślina.

Brodaczka, *i*, *lm. i*, *z. bot.* (Usnea) in. *Pakość*, roślina z gromady *Porostów* (Lichenes), rodziny *brodaczkowych* (Usneaceae), plechę ma drzewkowato lub krzewkowato rozgałęzioną; gatunki: = *właściwa* (U. barbata), używała się w leczeniu pod nazwą *mchu drzewnego* (v. *dębowego*) *białego* albo *mchu czasaki ludzkiej*, przeciw krwotokom, śluzotokom i w osłabieniu żołądka; w przemysle użytym być może do barwienia na żółto; ma dwa podgatunki z wielu odmianami: *polna i alpejska*; b) *arabska* (U. arabica), zwana in. *wonną*, bardzo gałęziasta, rośnie na drzewach między zwrotnikami w Azji, Afryce i Ameryce, wydająca za świeża woń podobną ambre; używana jest od lekarzy arabskich pod nazwą *Oschnah*, jako środek kojący, uspakajający wonię i wzmacniający żołądek; = *lekar-ska*, ob. *Meska grzywiasta*.

Brodal, *a*, *lm. e*, *m. ob. Brodac*.

Brodaty, *a*, *e*, *p.* 1) brodę mający. *Książę Słaski Henryk przez trzydzieści lat brodę wulgią zapuszczył, i stał brodatym nazwanym*. *Mądrość przychodzi z laty; acz nie każdy jest mądrym brodaty*. 2) = *Mech*, *bot. ob. Mech*.

Brodawczany, *a*, *e*, *i* 1) *tyczący się brodawek*. 2) = *bot.* *Ziele brodawczane*, ob. *brodawki*.

Brodawczaty, *v. Brodawczasty*, *a*, *e*, *p.* pełen brodawek.

Brodaweczka, *i*, *lm. i*, *z. zdr.* mała brodawka.

Brodawecznik, *a*, *lm. i*, *m.* (Akodon) *zool.* zwierzę ssące, należące do rzędu *Szczurowatych*, myszkowatych; gatunek jeden. = *bolwijski* (A. boliviense).

Brodawiec, *wca*, *lm. wee*, *m. bot.* (Heliotropium) roślina, ob. *Brodaunik*.

Brodawka, *i*, *lm. i*, *z. zdr.* **Brodaweczka**, *i*, *lm. i*, *z. i* 1) stwardniała narośl małańka na ciele. *Brodawki na rękę*, albo *gdziekolwiek będące, spędza ruciany sok*. *Brodawki na palcach nożnych*, ob. *Nagniotki*, *Odciski*. *Brodawki w stolcu*. *Brodawki nerwowe*; *subtelne niteczki nerwów w kupkę ułożone*. *fig.* *plama*, *wada*, *przywara*, *ale*. *Młty Boże, jak na nas bies sami dajemy, A wszyscy z brodawkami na świat się rodzimy*. 2) = *piersiowa*, *cykowa*; *wypukłość brodawkowa mleko wytryskająca u kobiet i u niektórych zwierząt*. 3) = *u szrebię*; *niejaki kasek albo sztuczka mięsa na ciele tylko conarodzonego szrebięcia, które kłacz zwykła zlizywać, jak skoro je urodzi*; *używane niegdyś przez czarownice do czarów*. 4) = *v. cycki*, na gardzieli pod szyją kół wiszące. 5) = *bim.* choroba kartofli.

Brodawkowato, *ps.* jak brodawka, ob. *Brodawko-*
woaty.

Brodawkowaty, *a*, *e*, *p.* naksztalt brodawki, podobny do brodawki.

Brodawkowąż, eża, *lm. eże*, *m.* (Acrochordus), *zool.* gad należący do rzędu *Węzów równoluskich*.

Brodawnica, *cy*, *lm. ce*, *z. bot.* (Verrucaria), roślina z rzędu *Lisszajców ukrytoziarnowych*, działu *ukrytoowocowych*; gatunki: = *murowa* (V. muralis), skorupę ma białą, brodawki nagie, drobne, czarniawe, dość częsta na murach tykowych; = *oskórkowa* (V. epidermis), skorupę ma bardzo cienką, białawą, brodawki drobne, podługowate; zdarza się na korze drzew, mian. brzozy; = *brudnizelna* (V. olivacea), polyskująca się; bywa na korze drzew.

Brodawniczka, *i*, *lm. i*, *z. med.* pokrywa dla brodawek piersiowych.

Brodawnik, *a*, *bim. m. bot.* 1) (Leontodon) in. *Podróżnik*, rodzajowa nazwa roślin, należących do klasy 196j działu *cykorjowatych*, v. *języczkowych* (Cichoreae), o kwiatach żółtych; gatunki: = *młeczwowaty*, v. *pospolity* (L. taraxacum) in. *Dmuchawiec*, *Podróżnik pospolity*, *Mniszek*, *Świni mlecz*, *Papawa* (Dens Leonis), roślina pospolita, trwała; po okwitnieniu, głą ziarna dojrzałe, puch nasien-
niem swoim skupieniem tworzy włosiatą, białą, foremną kulę, którą potem wiatr rozrywa, dojrzałe ziarna w dalekie strony rozsiewa; *Brodawnik* od dawna używa się w medycynie (radix et herba taraxaci), jako środek rozwalniający, czyszczący i wzmacniający żołądek; młode liście w niek. krajach służą na sałatę i jarzynę, a z korzenia palonego można mieć napój podobny do kawy. 2) = (Heliotropium), in. *Brodawiec*, roślina należąca do klasy 56j, rzędu *jednosłupkowego* wedl. uki. Lin.; gatunek: = *europyjski* (H. europaeum) rośnie na Podolu. 3) = *min.* gatunek kamienia drogiego (Myrmelias).

Brodawnikowate rośliny (Heliotropiaceae), stanowią jeden z rzędu roślin *dwulistkowych*, należący do podklasy 36j (v. *koronokwiatowych*) uki. do Cand.

Brodawnikowy, *a*, *e*, *p.* należący do brodawnika ziela. *Brodawnikowe ziele brodawki traci*.

Brodaczek, *a*, *lm. czki*, i **Brodek**, *dka*, *lm. dki*, *m. zdr.* mały bród; *miałkie w rzece miejsce, kędy przebrnąć można*, ob. *Bród*.

Brodek, *dka*, *lm. dki*, *m. i* 1) *bot.* (Phacem), roślina z rzędu *mchów gałęziastych*, rodziny *prątniakowych*; gatunki: = *krzywoszyszy* (Ph. curvicolleum), prawie bezładny, rośnie na polach suchych; = *kowczaty* (Ph. cuspidatum), łodyżki ma bardzo krótkie, wzniesione; rośnie na polach piaszczysto-gliniastych; = *sztylowaty* (Ph. subulatum), łodyżki ma krótkie; rośnie około dróg, na brzegach dolów, niekiedy w lasach; = *bezbranny* (P. muticum) porasta wszędzie grunta piaszczyste i gliniaste, oraz zanieczyszczona chodniki po ogrodach w porze wilgotnej, ściany chałup i budynków wylepianych gliną; niszczą go posypujące wapnem grzyzące po uprzednim oskrobianiu. ob. *Brodeczek*.